

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Κοινωνία & Υγεία

Οργάνωση Υπηρεσιών: Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας & Γενική/ Οικογενειακή Ιατρική

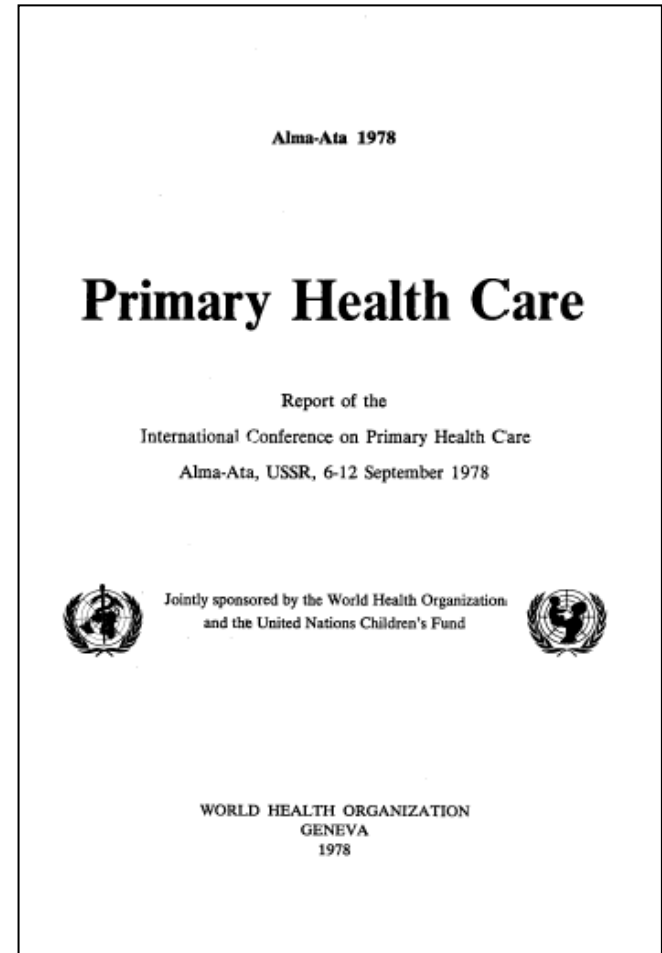
Τάσος Φιλαλήθης
Καθηγητής Κοινωνικής Ιατρικής
Τμήμα Ιατρικής

Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας

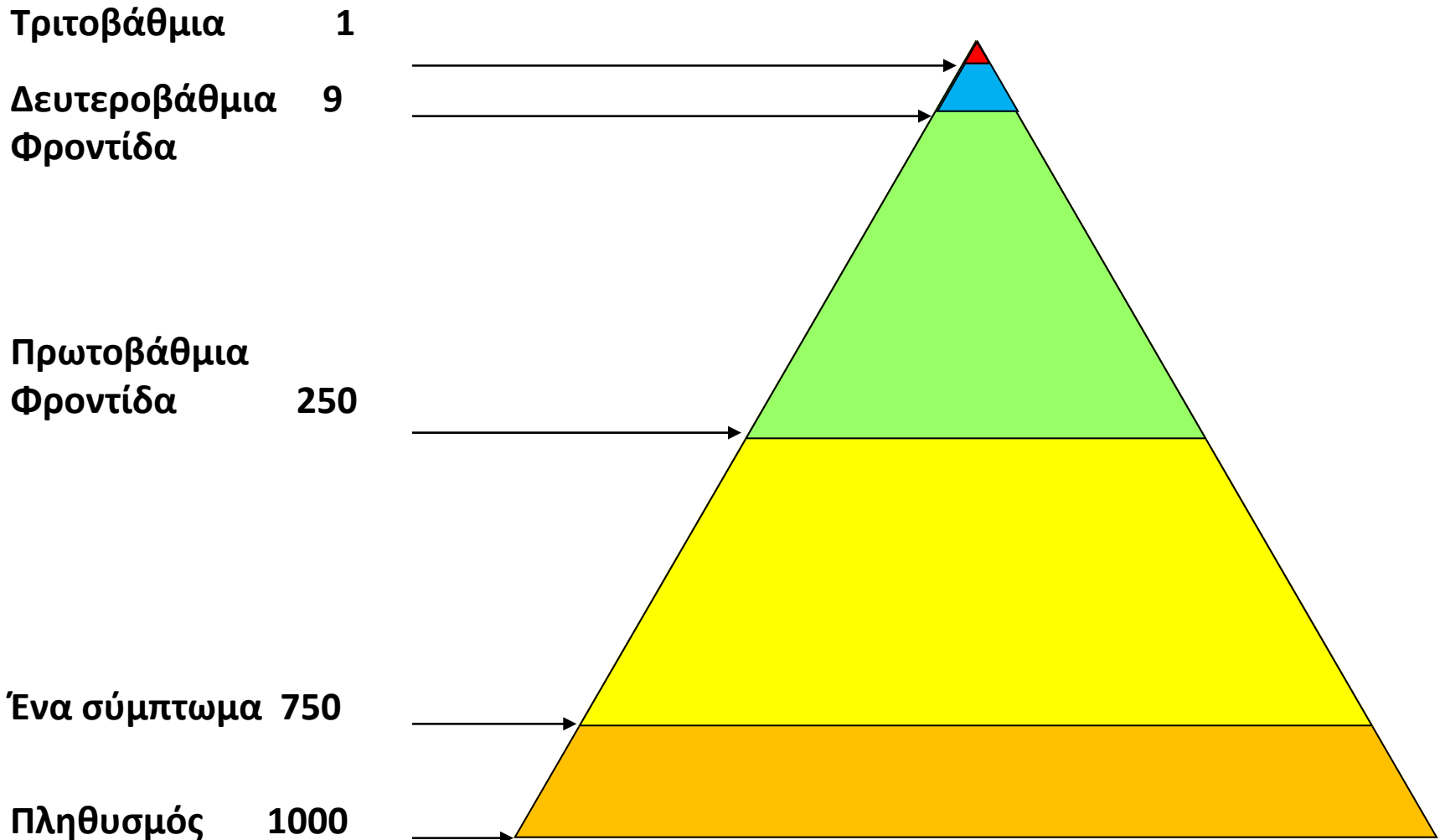
Τα πρώτα στάδια και
οι αρχές της Π.Φ.Υ.

Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας (Π.Φ.Υ.)

- Γιατί;
 - Όρια αποτελεσματικότητας κλινικής ιατρικής
 - Αύξηση κόστους
 - Περιορισμένη πρόσβαση
- Διακήρυξη της Άλμα-Άτα, 1978
 - Πρόληψη – Θεραπεία – Αποκατάσταση

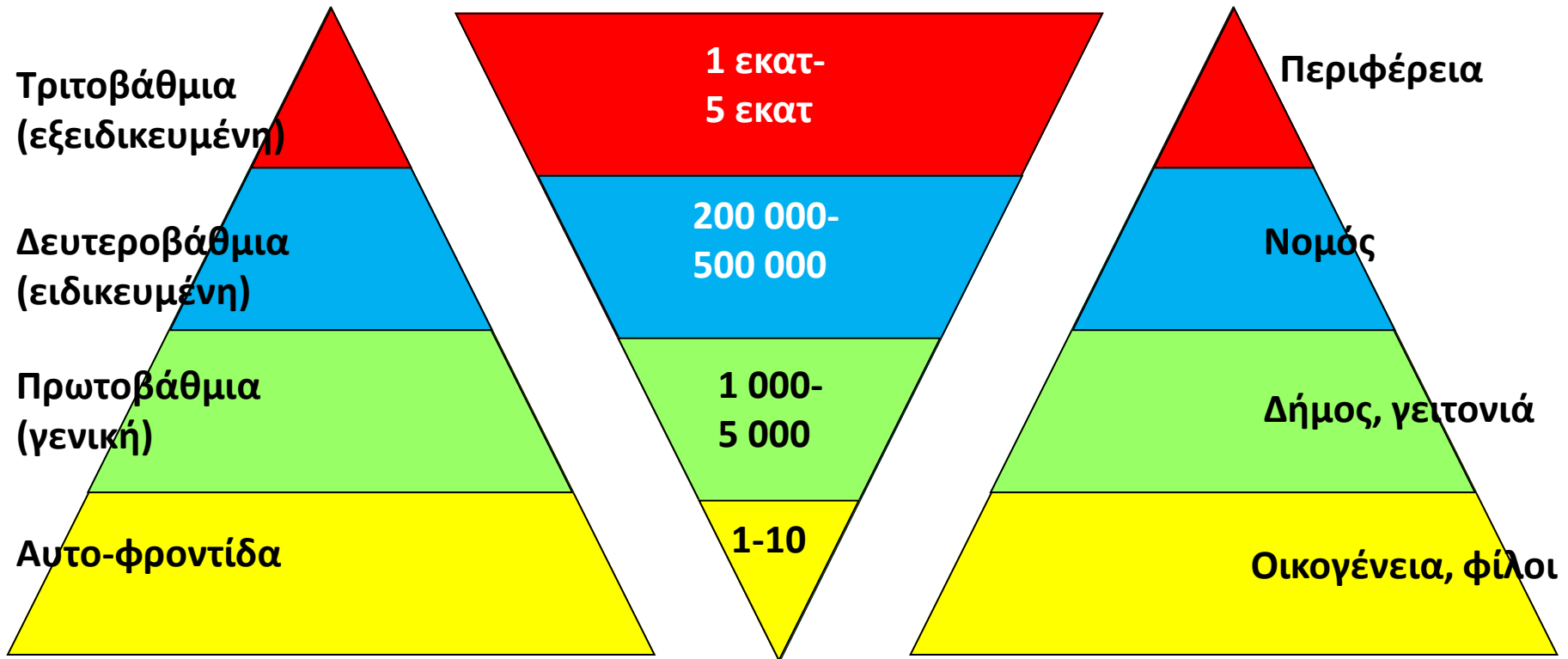

Η πυραμίδα της χρήσης των υπηρεσιών υγείας, 1961

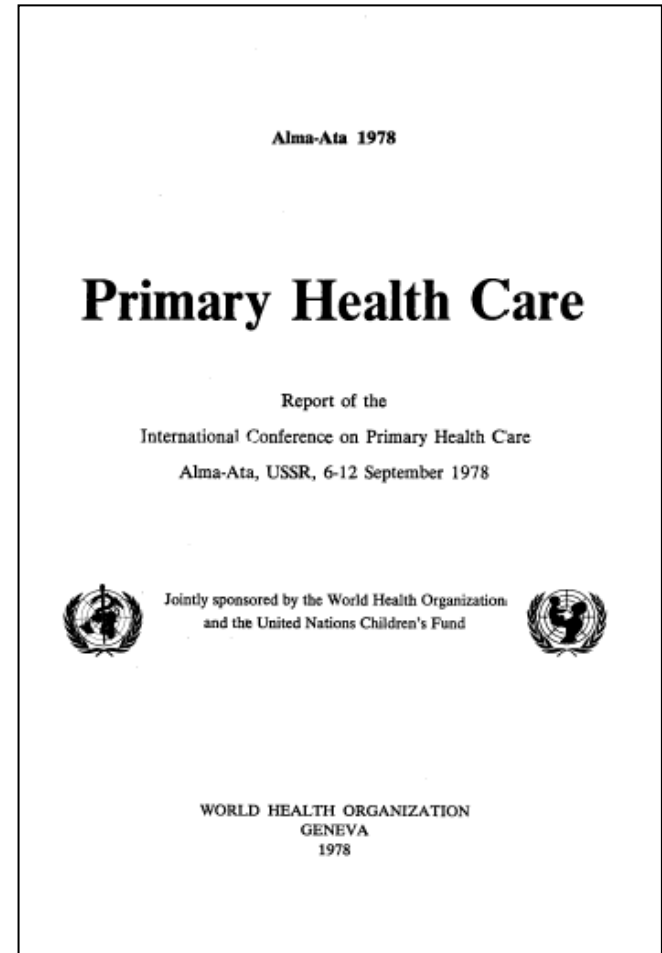
White KR, Williams TF, Greenberg BG. The ecology of medical care.
New England Journal of Medicine, 1961, 165:885

Επίπεδα φροντίδας υγείας, πληθυσμού ευθύνης και διοίκησης υπηρεσιών

Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας (Π.Φ.Υ.)

- Γιατί;
 - Όρια αποτελεσματικότητας κλινικής ιατρικής
 - Αύξηση κόστους
 - Περιορισμένη πρόσβαση
- Διακήρυξη της Άλμα-Άτα, 1978
 - Πρόληψη – Θεραπεία – Αποκατάσταση

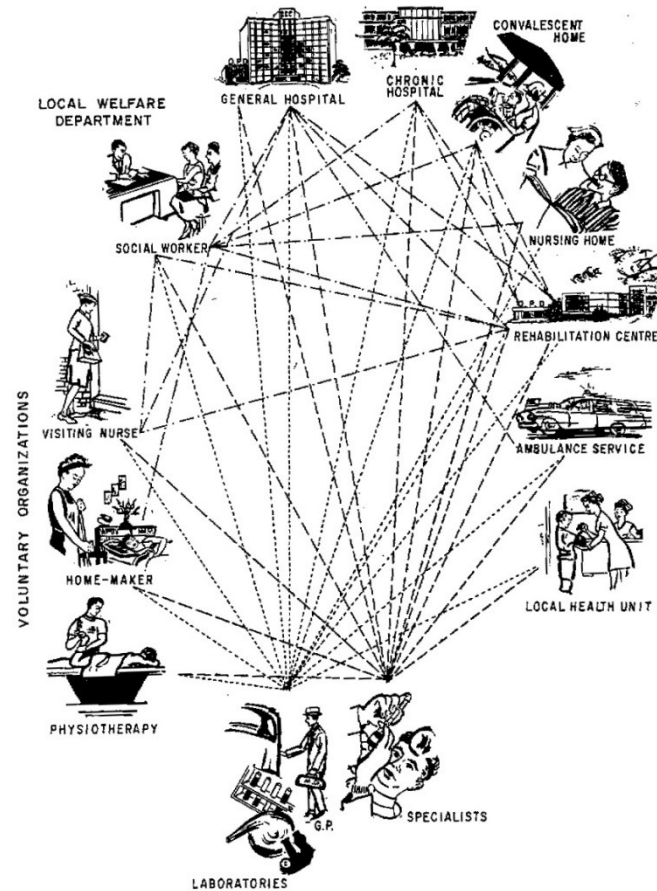

Διακήρυξη της Άλμα-Άτα για την Π.Φ.Υ. (1978)

1. Αντανακλά τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες
2. Παρέχει υπηρεσίες προαγωγής της υγείας, **πρόληψης της ασθένειας, θεραπείας και αποκατάστασης.**
3. Περιέχει τουλάχιστον:
 - Αγωγή Υγείας
 - Διάθεση ασφαλούς νερού και αποχέτευση
 - Φροντίδα μητέρας και παιδιού
 - Εμβολιασμούς
 - Πρόληψη ενδημικών νόσων
 - Κατάλληλη φροντίδα κοινών νόσων
 - Παροχή ουσιωδών φαρμάκων
4. Εμπλέκει όλους τους τομείς **(διατομεακή)**
5. Απαιτεί και προάγει **τη συμμετοχή της κοινότητας και των ατόμων.**
6. Στηρίζεται από **ολοκληρωμένα συστήματα παραπομπής**
7. Στηρίζεται στην **ομάδα υγείας**

Υπηρεσίες υγείας πριν την Π.Φ.Υ. (1980)

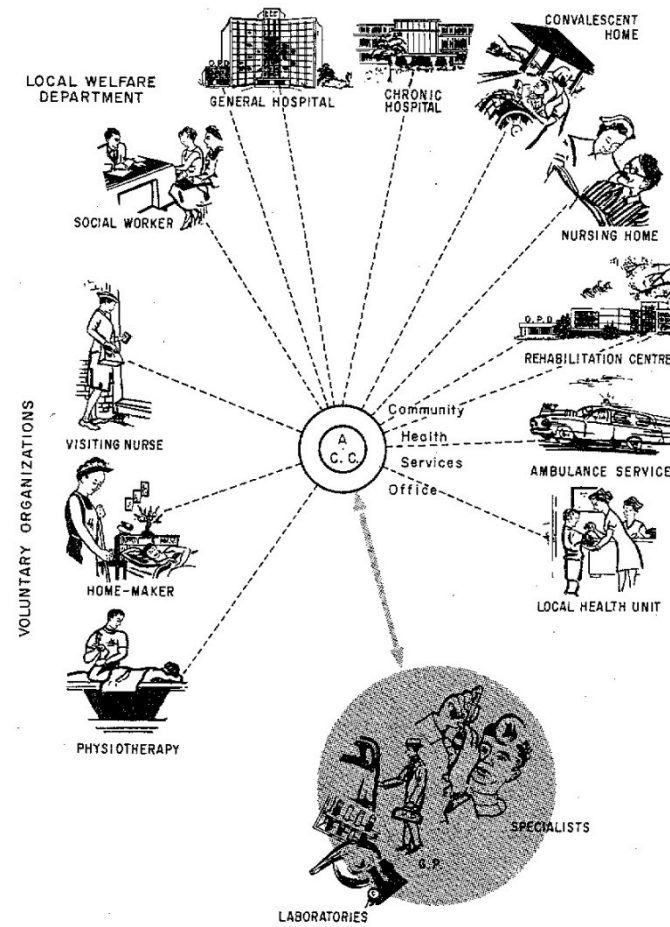
Fig. 2. Inter-agency lines of communication before

Shift of emphasis from hospital to community care and stress on outreach in primary care require the primary physician or team to maintain effective liaison with many community agencies, only some of which are shown here. The bewildering network of communications is difficult to maintain, particularly for the physician.

Υπηρεσίες υγείας με την Π.Φ.Υ. (1980)

Fig. 3. . . . And after

Where there exists a multiplicity of agencies, many under different auspices, the function of maintaining the necessary communications could be assigned to one central agency to which the physician or members of his team could refer patients, just as they are now referred to a hospital that coordinates all available services within it.

Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας: Αντικείμενο και περιεχόμενο

Αντικείμενο:

Ο άνθρωπος μέσα στο οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον και η ψυχική διάσταση της αρρώστιας

Περιεχόμενο:

A) Πρόληψη

- Πρωτογενής: **Πριν την έναρξη της αρρώστιας**
 - **Αγωγή Υγείας & Εμβόλια**
- Δευτερογενής: **Πριν την εκδήλωση της αρρώστιας**
- Τριτογενής: **Πρόληψη των συνεπειών της αρρώστιας**

B) Θεραπεία (Πρωτοβάθμια ιατρική περίθαλψη)

Γ) Αποκατάσταση

Β' & Γ'-βάθμια Φροντίδα Υγείας: Αντικείμενο και περιεχόμενο

Δευτεροβάθμια *Αντικείμενο:*

Η νόσος που είναι περίπλοκη, απειλεί τη ζωή και (συνήθως) προσβάλλει ένα (μόνο) όργανο ή σύστημα

Περιεχόμενο :

Διάγνωση και θεραπεία συγκεκριμένων νόσων κατά σύστημα (ή κατά ομάδα ηλικίας)

Τριτοβάθμια *Αντικείμενο:*

Η υπερεξειδικευμένη νόσος που απαιτεί δαπανηρή τεχνολογία και εξειδικευμένες γνώσεις και (συνήθως) προσβάλλει πολλαπλά όργανα

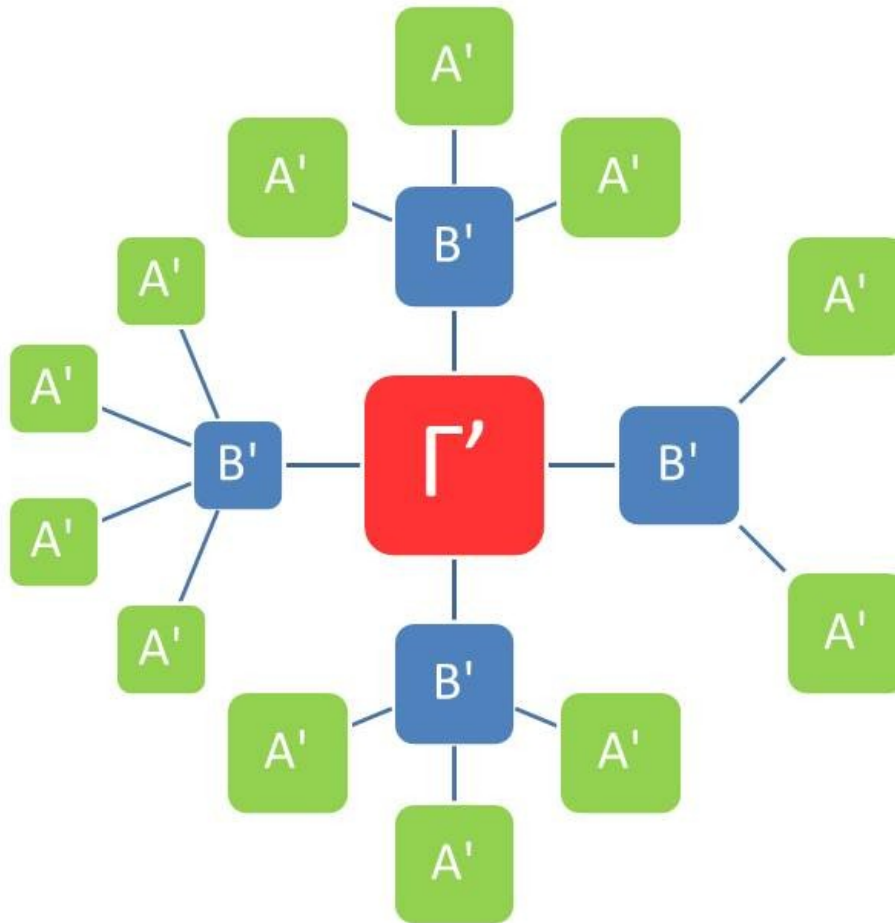
Περιεχόμενο :

Διάγνωση και θεραπεία περίπλοκων και σπάνιων νόσων

Ειδικότητες στα Νοσοκομεία

Δευτεροβάθμιο Νομαρχιακό	Κλίνες 30-100	Ζώνη Ευθύνης 30.000–50.000
Παθολογία	Χειρουργική	Ακτινολογία
Καρδιολογία	Μαιευτική-Γυναικολογία	Βιοπαθολογία
Παιδιατρική	Ορθοπαιδική	Αιμοδοσία
	Οφθαλμολογία	_____
	ΩΡΛ	Ψυχιατρική
	Αναισθησιολογία	
Δευτεροβάθμιο Νομαρχιακό	Κλίνες 100-500	Ζώνη Ευθύνης 50.000–250.000
Νευρολογία	Ουρολογία	Μικροβιολογία
Δερματολογία	Παιδοχειρουργική	Αιματολογία
Πνευμονολογία		Βιοχημεία
Νεφρολογία		Παθολογοανατομία
Γαστρεντερολογία		_____
Νεογνολογία		Παιδοψυχιατρική
Τριτοβάθμιο Περιφερειακό	Κλίνες 500-1.000	Ζώνη Ευθύνης 500.000- 2 εκατ.
Ενδοκρινολογία	Νευροχειρουργική	Πυρηνική Ιατρική
Ρευματολογία	Θωρακοχειρουργική	Ακτινοθεραπεία
Ειδικές μονάδες π.χ. Αιμοδυναμικό	Πλαστική χειρουργική Καρδιοχειρουργική	Ανοσολογία
Εθνικό Διαπεριφερειακό		Ζώνη Ευθύνης 10 εκατ.
	Μεταμοσχεύσεις Εγκαύματα	

Δενδροειδής απεικόνιση των υπηρεσιών φροντίδας υγείας

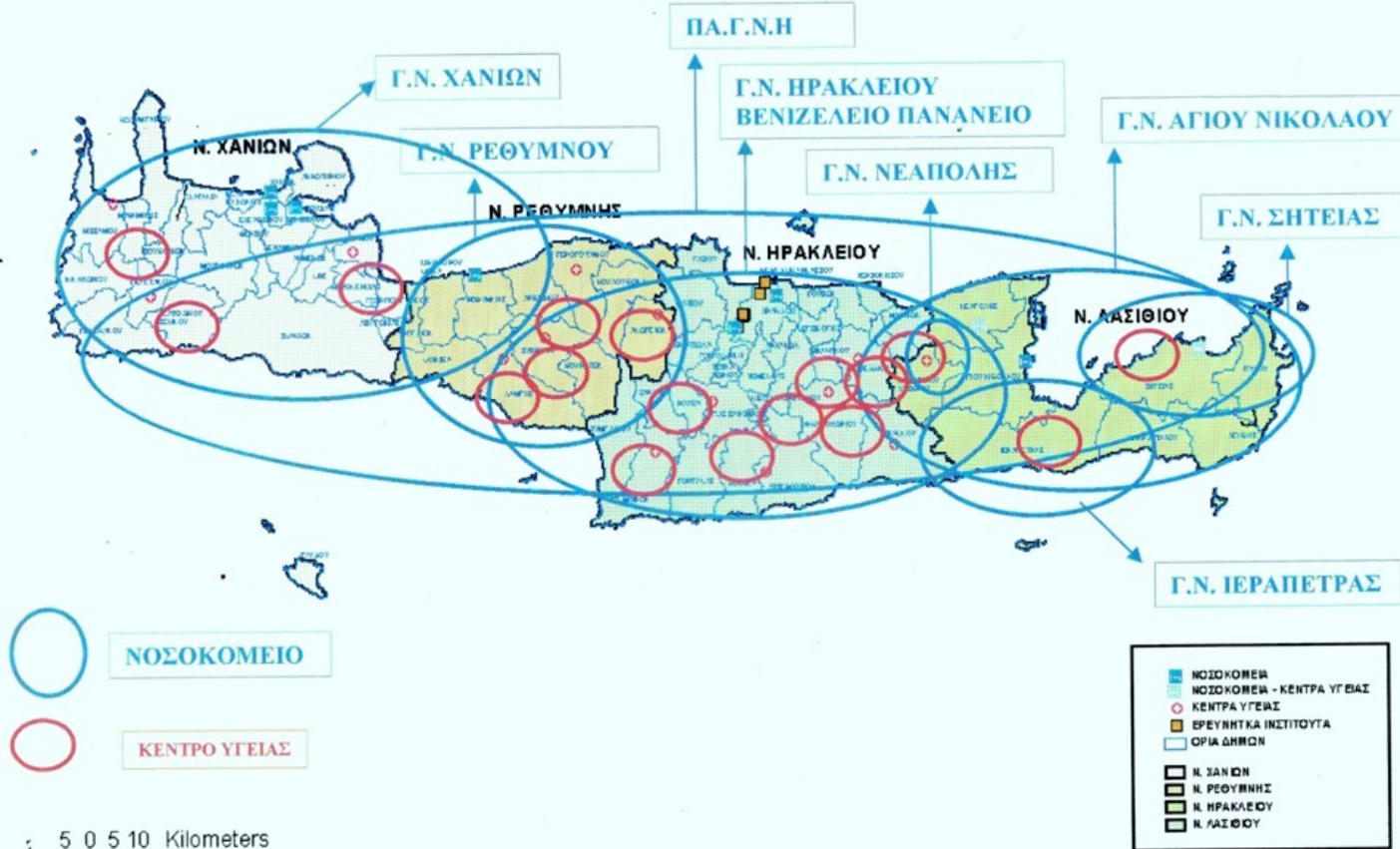

Γ' = Τριτοβάθμιο
Νοσοκομείο
Β' = Δευτεροβάθμιο
Νοσοκομείο
Α' = Κέντρο Υγείας

Υπηρεσίες Υγείας στην Κρήτη

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΧΑΡΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΥΘΥΝΗΣ
ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας

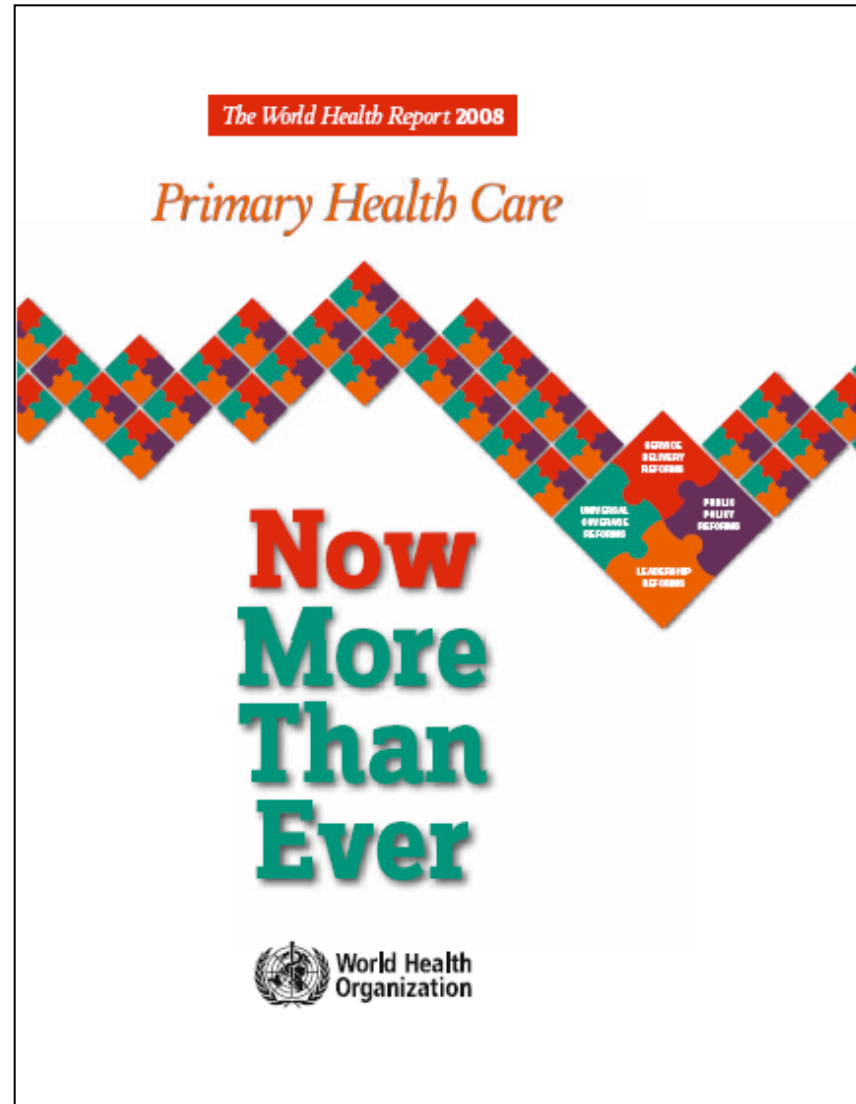
Μετά 30 χρόνια...

Η πυραμίδα της χρήσης των υπηρεσιών υγείας, 2001

2001		1961
1	Τριτοβάθμιο νοσοκομείο	1
8	Δευτεροβάθμιο νοσοκομείο	9
327	Ιατρική φροντίδα	250
	• 13 Τμήμα επειγόντων περιστατικών	
	• 21 Εξωτερικά ιατρεία νοσοκομείου	
	• 14 Κατ' οίκον νοσηλεία	
	• 65 Εναλλακτική φροντίδα	
	• 217 Επίσκεψη σε ιατρό	
800	Ένα σύμπτωμα	750
1000	Άτομα	1000

Green LA, Fryer GE Jr, Yawn BP, Lanier D, Dovey SM. The ecology of medical care revisited. N Engl J Med. 2001;344:2021-5.

Π.Φ.Υ. 2008: Τώρα όσο ποτέ άλλοτε

4 αρχές της Π.Φ.Υ., 2008

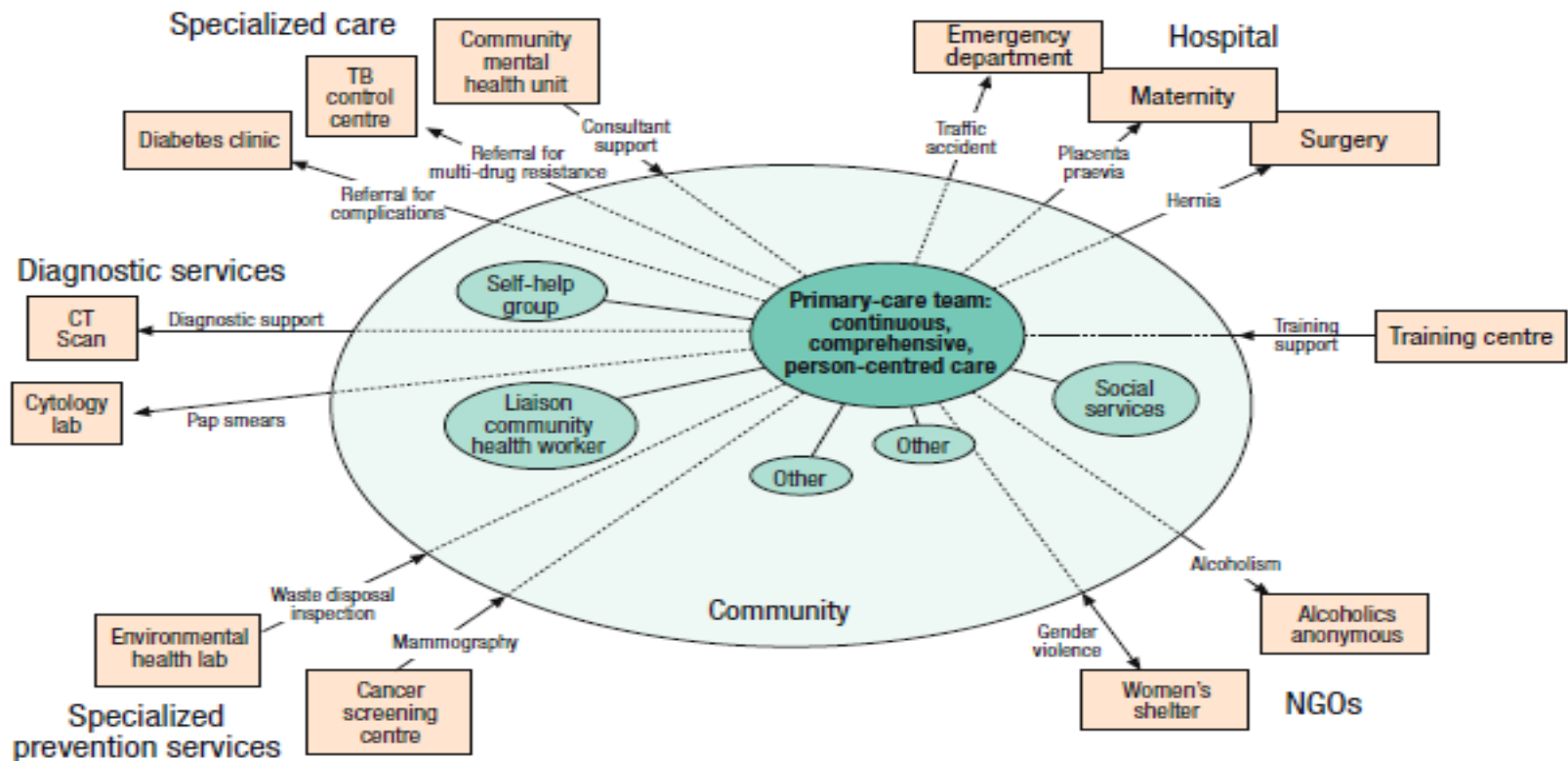
- Καθολική ασφαλιστική κάλυψη του πληθυσμού
- Μεταρρύθμιση των υπηρεσιών υγείας με στόχο **ανθρωποκεντρικό**
- Δημόσιες πολιτικές για την προαγωγή & προστασία της υγείας
- Αλλαγές στην ηγεσία για περισσότερη αξιοπιστία & συμμετοχή

Figure 1 The PHC reforms necessary to refocus health systems towards health for all

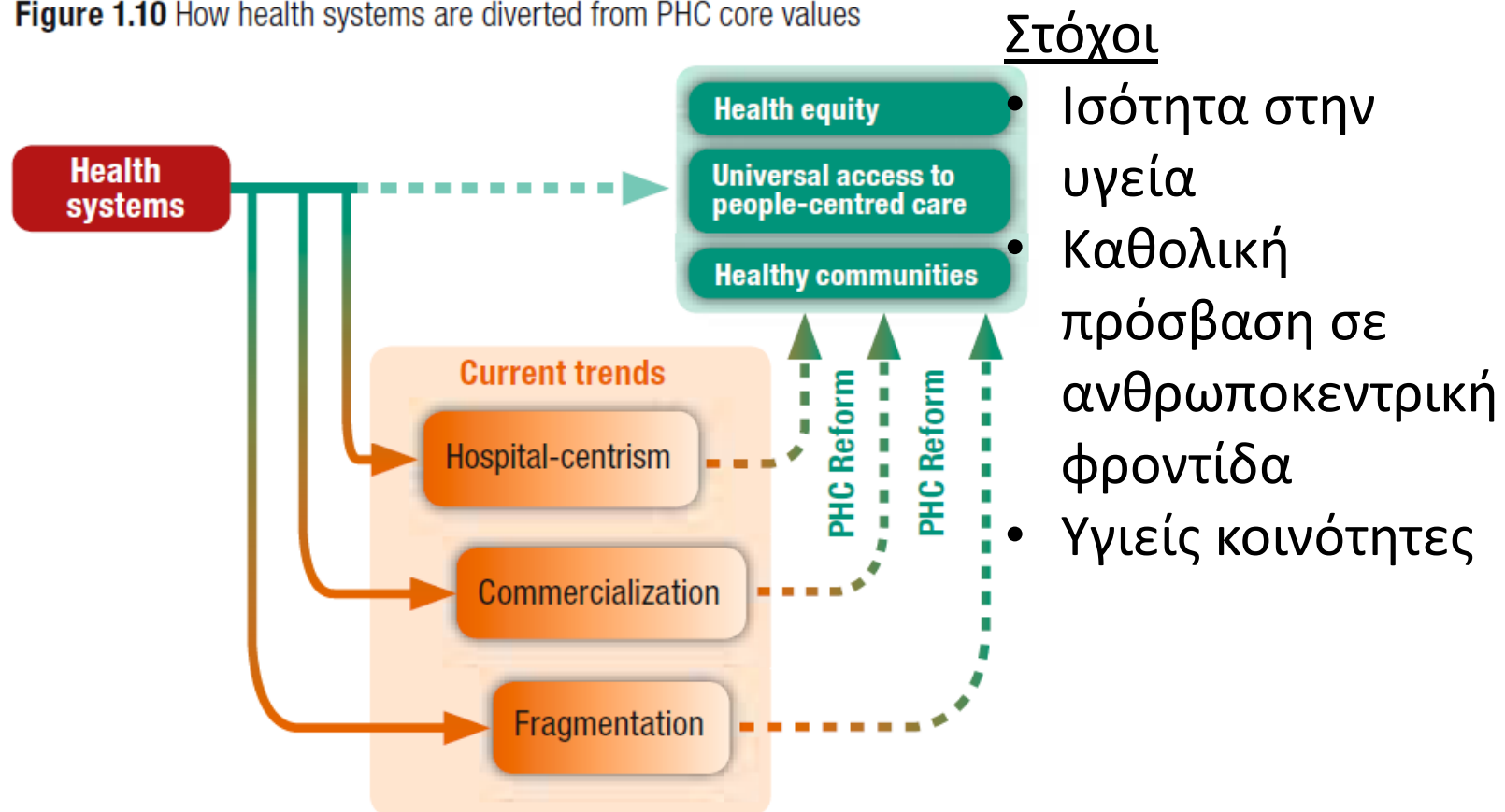
Η Π.Φ.Υ. στο επίκεντρο των υπηρεσιών υγείας

Figure 3.5 Primary care as a hub of coordination: networking within the community served and with outside partners^{173,174}

Ο αποπροσανατολισμός από της βασικές αξίες της ΠΦΥ

Figure 1.10 How health systems are diverted from PHC core values

Στόχοι

- Ισότητα στην υγεία
- Καθολική πρόσβαση σε ανθρωποκεντρική φροντίδα
- Υγιείς κοινότητες

Εμπόδια

- Νοσοκομειο-κεντρισμός
- Εμπορευματοποίηση
- Κατακερματισμός

Γενική / Οικογενειακή Ιατρική

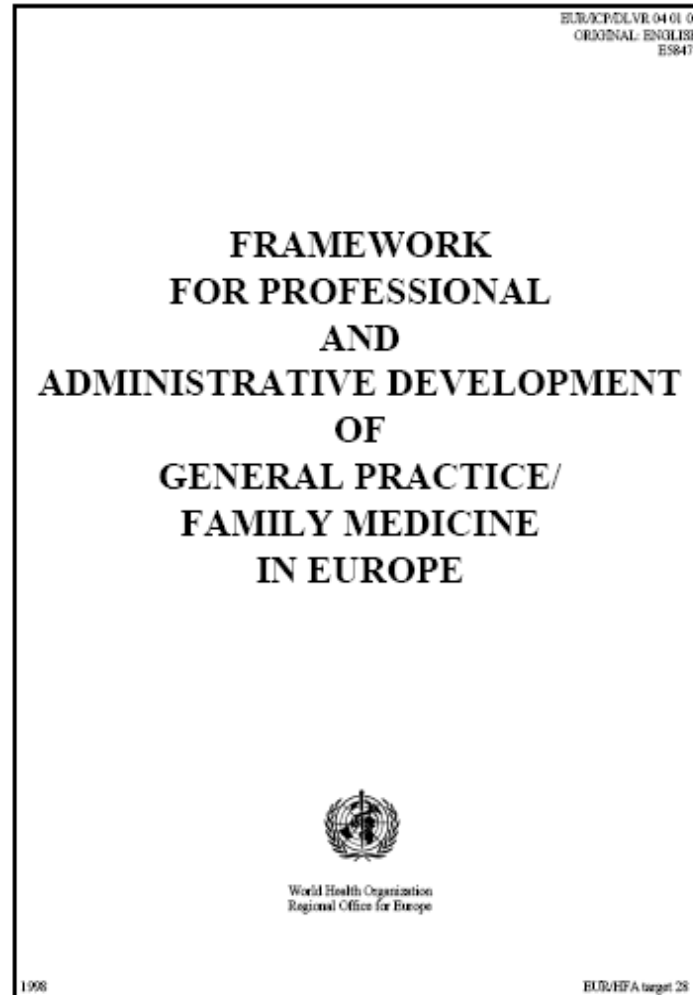
Ορισμός και αρχές

(General Practice/
Family Medicine)

The Leeuwenhorst Group Definition of General Practice, 1974

Ο γενικός ιατρός είναι πτυχιούχος της ιατρικής που παρέχει προσωπική, πρωτοβάθμια και συνεχή φροντίδα σε άτομα, σε οικογένειες και στον πληθυσμό ευθύνης, ανεξάρτητα από ηλικία, φύλο και ασθένεια. Η σύνθεση των λειτουργιών αυτών είναι μοναδική.

Πλαίσιο Γενικής-Οικογενειακής Ιατρικής, Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, 1998

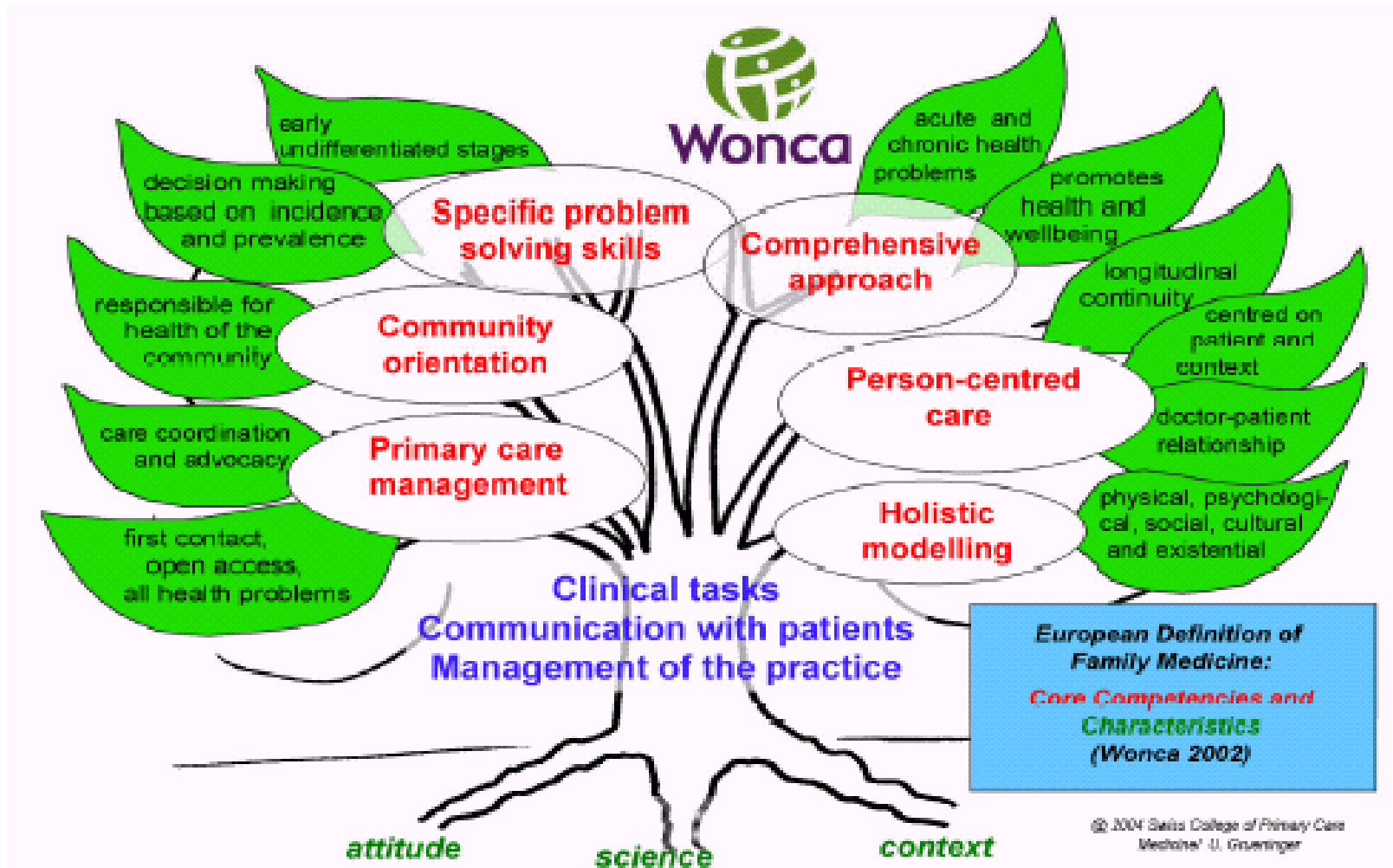

Πλαίσιο Γενικής-Οικογενειακής Ιατρικής

Χαρακτηριστικά

1. Γενική	1. General
2. Συνεχής	2. Continuous
3. Συνολική	3. Comprehensive
4. Συντονισμένη	4. Coordinated
5. Συνεργατική	5. Collaborative
6. Προσανατολισμένη
στην οικογένεια	6. Family-oriented
7. Προσανατολισμένη
στην κοινότητα	7. Community-oriented

Ευρωπαϊκός ορισμός της Γενικής/ Οικογενειακής Ιατρικής (WONCA Europe, 2002)

Johns Hopkins School of PH (2013)

Χαρακτηριστικά / Attributes

1. «Πρώτη επαφή»	1. “First-contact”
2. Συνεχής	2. Continuous (ongoing)
3. Συντονισμένη	3. Coordinated
4. Συνολική	4. Comprehensive
+	+
5. Προσανατολισμένη
στην οικογένεια	5. Family-centered
6. Προσανατολισμένη
στην κοινότητα	6. Community-oriented
7. Πολιτισμικά επαρκής	7. Culturally competent

Johns Hopkins School of PH (2013)

Ποιοι την παρέχουν και τι περιέχουν

"Primary health services" are defined as

- 1) health services related to family medicine, internal medicine, pediatrics, obstetrics, or gynecology,
- 2) diagnostic laboratory and radiologic services,
- 3) preventive health services,
- 4) emergency medical services, and
- 5) pharmaceutical services.

http://www.jhsph.edu/research/centers-and-institutes/johns-hopkins-primary-care-policy-center/pca_tools.html

<http://www.jhsph.edu/research/centers-and-institutes/johns-hopkins-primary-care-policy-center/definitions.html>

Ειδικότητα Γενικής Ιατρικής 4 Χρόνια (ΠΔ 415/1994)

<u>ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ</u>	<u>15</u>	<u>ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ</u>	<u>3</u>
Παθολογία	6	Βιο-παθολογία	2
Καρδιολογία	3	Ακτινολογία	1
Δερματολογία	2		
Παιδιατρική	4	<u>ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ</u>	<u>3</u>
<u>ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ</u>	<u>16</u>	Κοινωνική Ψυχιατρική	3
Χειρουργικής	4		
Ορθοπαιδικής	3	<u>ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ</u>	<u>1</u>
Μαιευτικής & Γυναικολογίας	3	Επιδημιολογία & Βιοστατιστική	1
Οφθαλμολογίας	2		
Ωτο-ρινο-λαρυγγολογία	2	<u>ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ</u>	<u>10</u>
Μονάδα Εντατικής Θεραπείας	2	Κέντρο Υγείας	10

Τρία ιδιαίτερα στοιχεία της Γενικής Ιατρικής

Πρόληψη - Θεραπεία - Αποκατάσταση

- Ευρύ φάσμα κλινικών γνώσεων και δεξιοτήτων
- Έμφαση στις οικογενειακές συνθήκες και στον ασθενή ως σύνολο
- Προσανατολισμός στις ανάγκες της κοινότητας

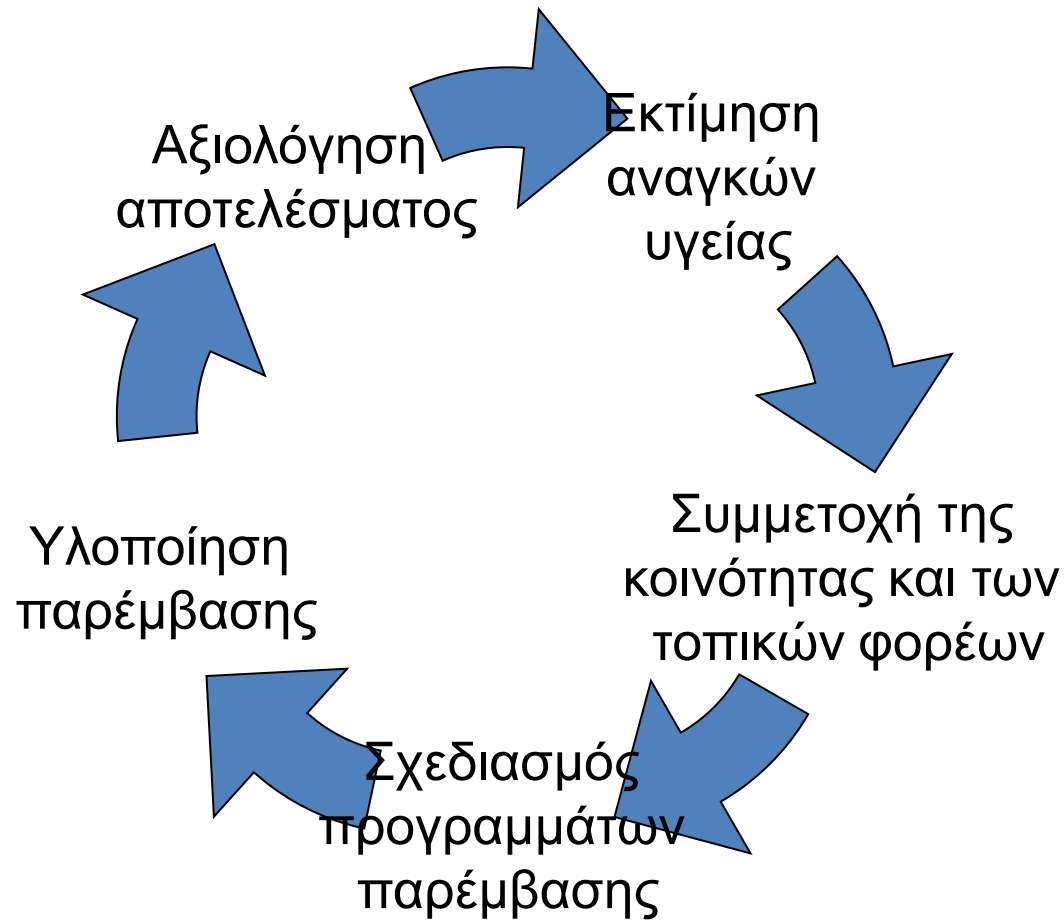
Οι κλινικές γνώσεις και δεξιότητες

- Προληπτική Ιατρική
- Διάγνωση & Θεραπεία κοινών και χρόνιων νόσων
 - Ασαφή και αδιαφοροποίητα ενοχλήματα
 - Πολυνοσηρότητα
 - Συνταγογραφία
- 24ωρη φροντίδα
 - Έκτακτα και Επείγοντα περιστατικά
- Κατ' οίκον νοσηλεία
 - Φροντίδα τελικού σταδίου
- Παραπομπή στους ειδικούς
- Αποκατάσταση & Κοινωνική φροντίδα

Η Οικογενειακή Ιατρική

- Η διαχείριση του ασθενούς ως σύνολο, λαμβάνοντας υπ' όψιν τις **ψυχολογικές** παραμέτρους
- Η γνώση των προσωπικών, οικογενειακών, επαγγελματικών και κοινωνικών συνθηκών των ασθενών
- Η σχέση γιατρού - ασθενούς

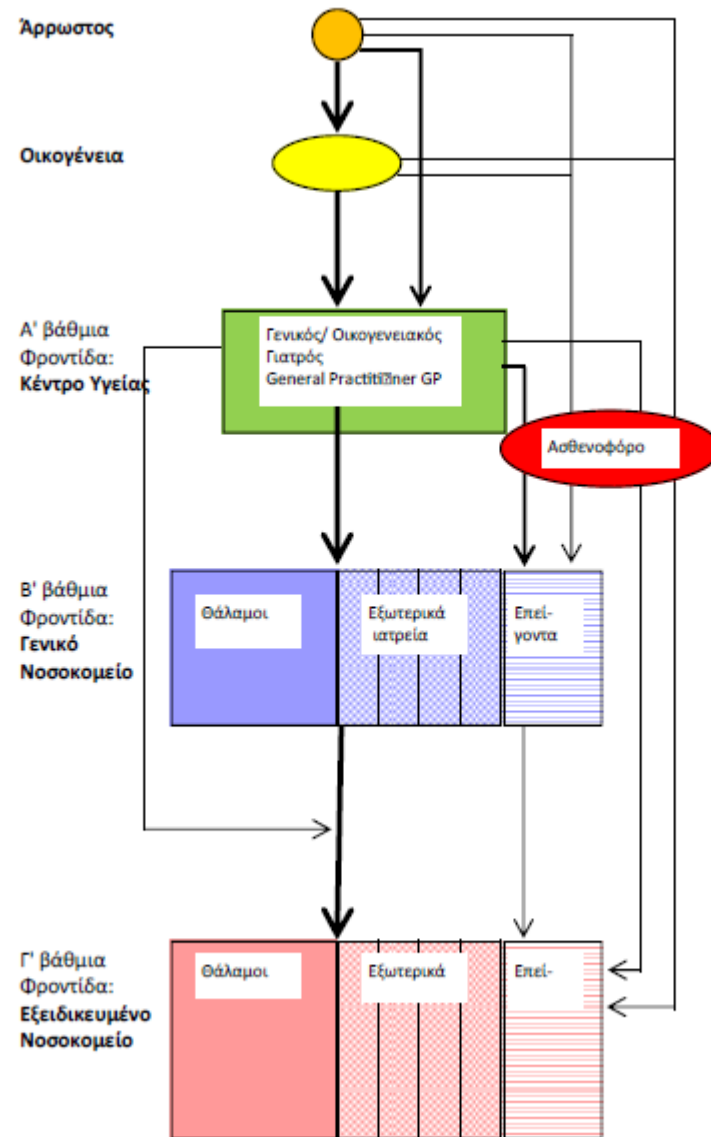
Η προσανατολισμένη στην κοινότητα Π.Φ.Υ. COPC: Community Oriented Primary Care

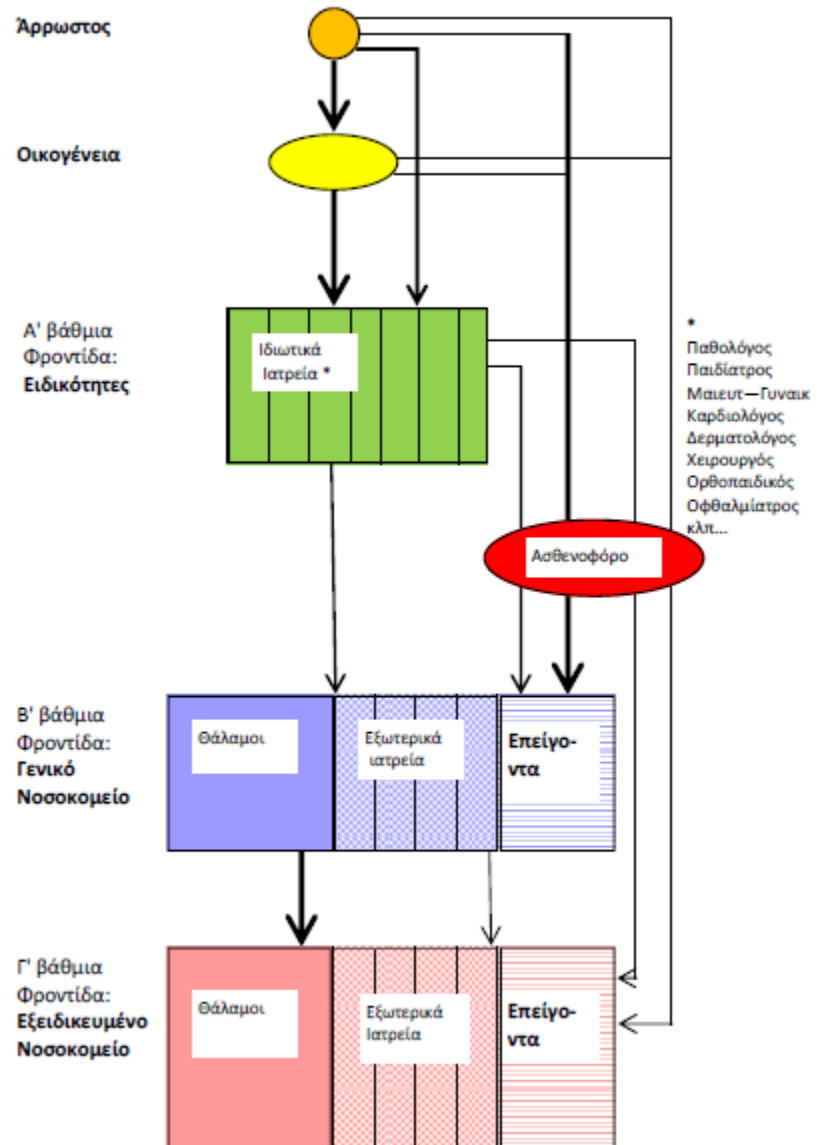
Η πορεία του αρρώστου στο σύστημα υγείας

Σε άλλες χώρες, ανάλογα με το μοντέλο
του συστήματος υγείας,
και στην Ελλάδα.

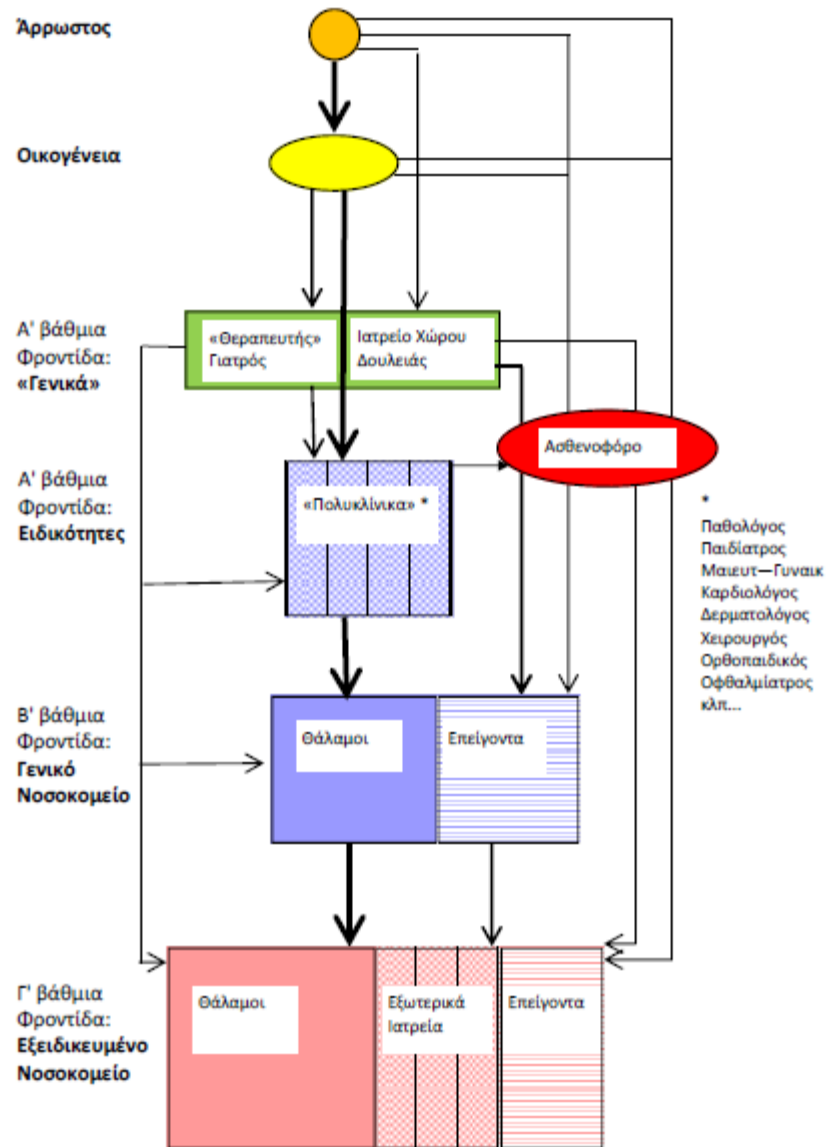
Η Πορεία του Αρρώστου στο Σύστημα Υγείας “Beveridge”: (UK, Δανία, κλπ.)

Η Πορεία του Αρρώστου στο Σύστημα Υγείας “Bismarck”: (Γερμανία, Βέλγιο, Γαλλία, κλπ.) + Η.Π.Α.

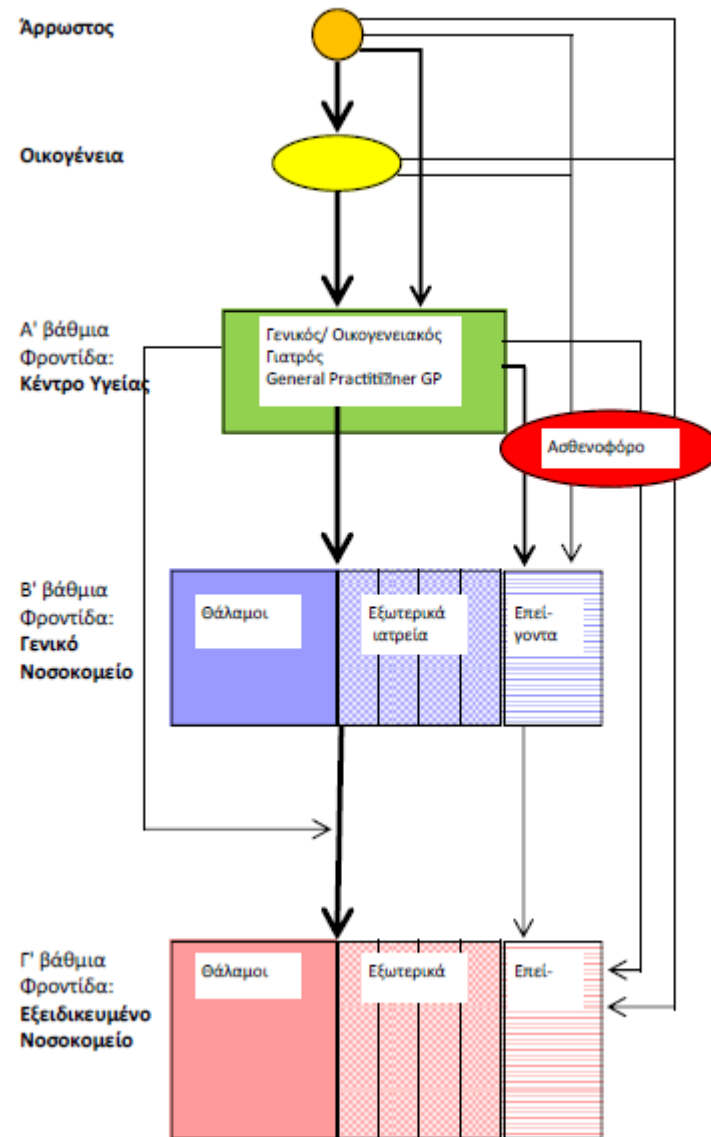
Η Πορεία του Αρρώστου στο Σύστημα Υγείας “Schemasko”: (Σοβιετική Ένωση, Βουλγαρία, κλπ.)

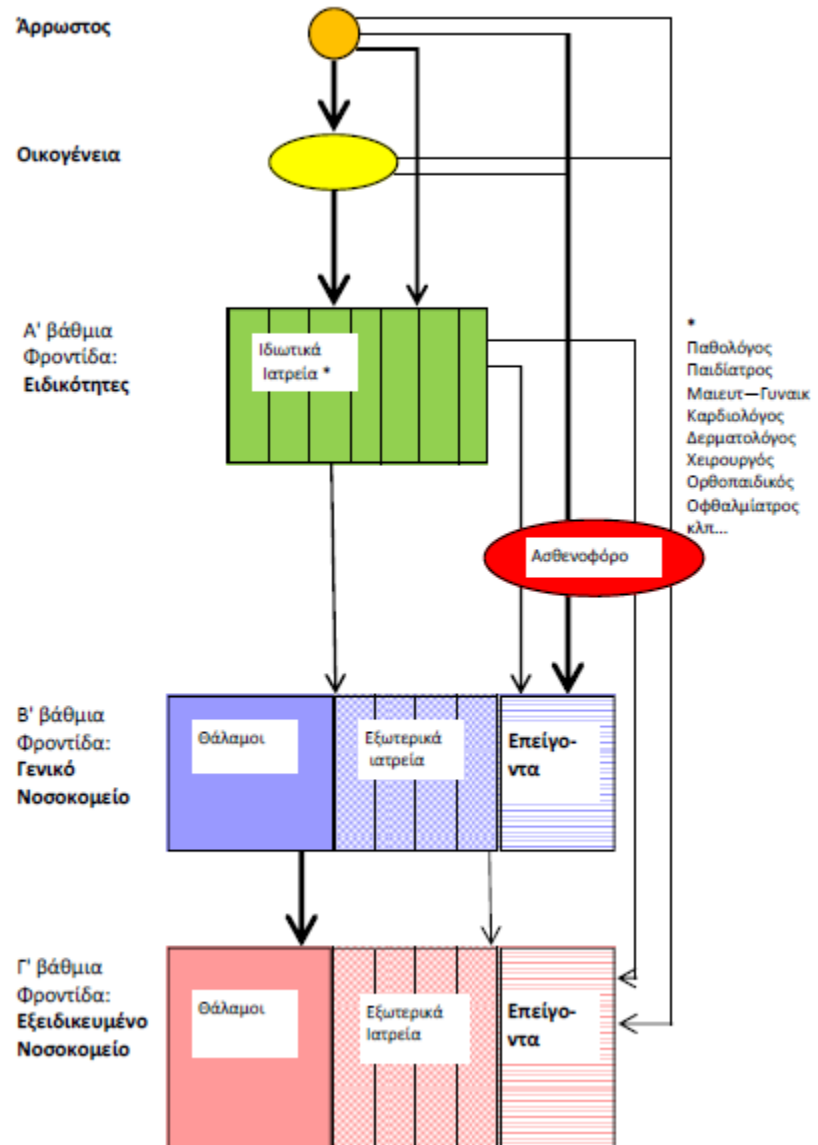
Υπηρεσίες Γεν./Οικ. Ιατρικής σε χώρες της Ευρώπης (παραδείγματα)

Χώρα	Σύστημα	Νομική Μορφή Π.Φ.Υ.	Ώρες λειτουργίας
Βρετανία	ΕΣΥ	Ομάδα Ιατρών (Ιδιώτες)	9 πμ – 5 μμ 5 μμ – 9 πμ
Ολλανδία	Ταμεία Υγείας	Ομάδα Ιατρών (Ιδιώτες)	9 πμ – 5 μμ 5 μμ – 9 πμ
Βέλγιο	Ταμεία Υγείας	Ιδιώτες Ιατροί	9 πμ – 5 μμ 5 μμ – 9 πμ
Ισπανία	ΕΣΥ	Κέντρο Υγείας	8 πμ – 8 μμ 8 μμ – 8 πμ
Ουγγαρία	Εθνικό Ταμείο Υγείας	Ιδιώτες Ιατροί σε Κέντρο Υγείας	8 πμ – 8 μμ 8 μμ – 8 πμ
Ελλάδα	Μεικτό	- Ιδιώτες Ιατροί - Πολυϊατρείο - Κέντρο Υγείας	9 πμ – 1 μμ (5 μμ – 8 μμ)

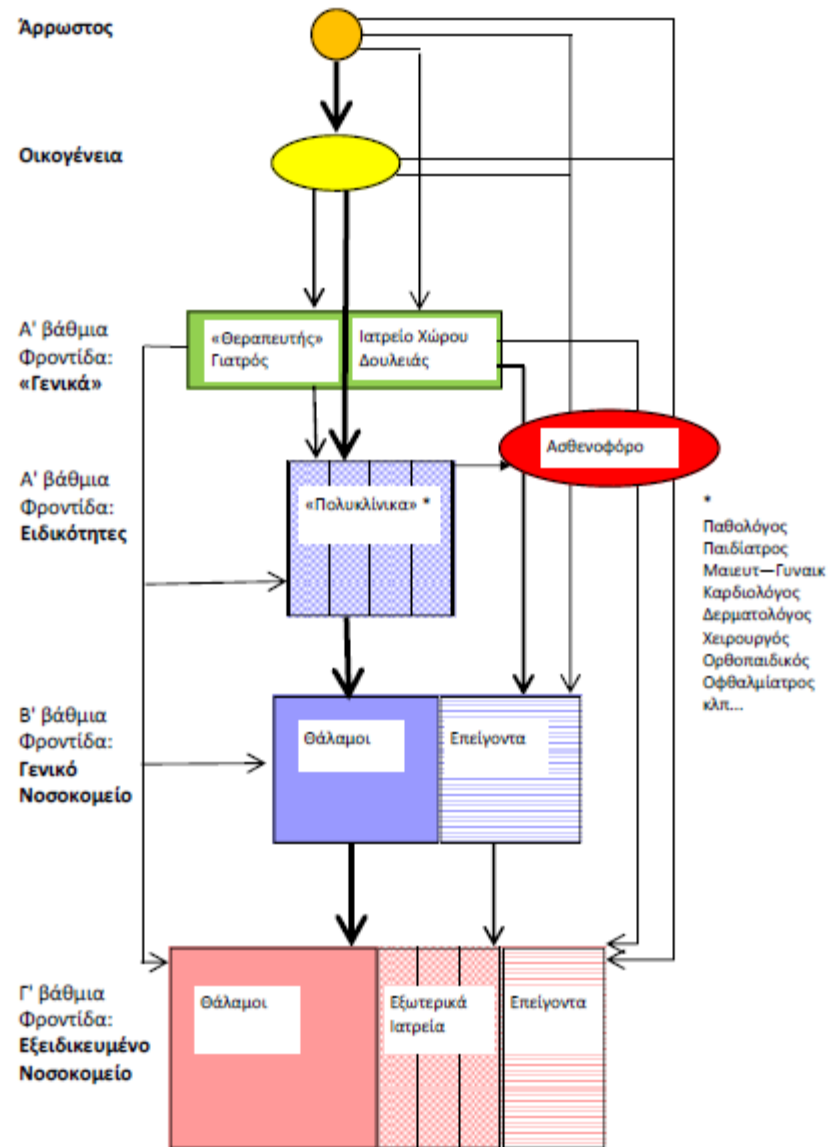
Η Πορεία του
Αρρώστου στο
~~Σύστημα Υγείας~~
~~“Beveridge”~~:
(~~UK, Δανία, κλπ.~~)
στις μη-αστικές
περιοχές
(Κ.Υ. του Ε.Σ.Υ)

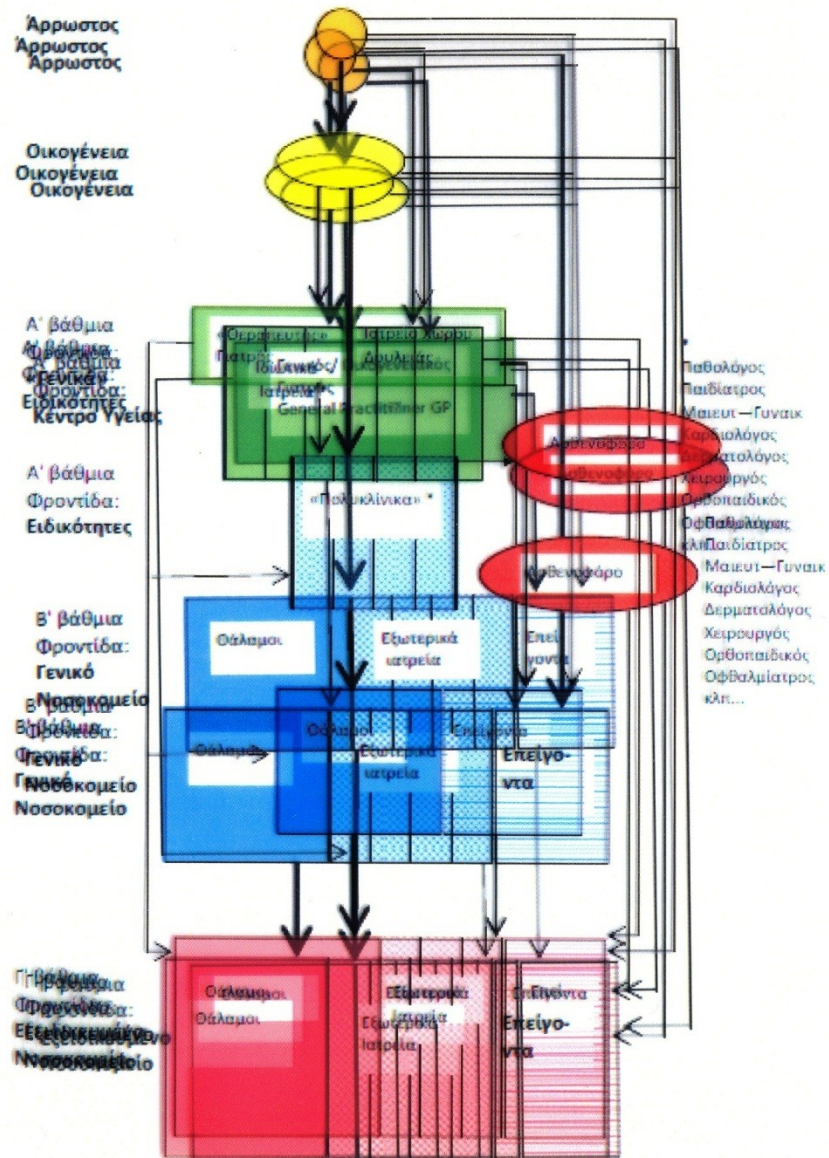
Η Πορεία του
 Αρρώστου στο
~~Σύστημα Υγείας~~
 “~~Bismarck~~”:
 (Γερμανία, Βέλγιο,
 Γαλλία, κλπ.)
 + ~~Η.Π.Α.~~
 στα Ταμεία τύπου
 ΟΠΑΔ, τραπεζών,
 κλπ.

Η Πορεία του
 Αρρώστου στο
 Σύστημα Υγείας
 “Schemasko”:
 (Σοβιετική Ένωση,
 Βουλγαρία, κλπ.)
 στο Ι.Κ.Α.

Η πορεία του αρρώστου στο σύστημα υγείας της Ελλάδας! (Ε.Ο.Π.Υ.Υ.)

Συμπέρασμα

Η Π.Φ.Υ

- είναι η βάση της λειτουργίας του συστήματος υγείας,
 - αυξάνει την αποτελεσματικότητα,
 - την αποδοτικότητα και
 - την προσβασιμότητα του συστήματος και
 - μειώνει την άσκοπη χρήση νοσοκομειακών υπηρεσιών
- Συμβάλει στη μείωση των ανισοτήτων
- Όλες οι χώρες με ολοκληρωμένα Συστήματα Υγείας έχουν αναπτύξει την Π.Φ.Υ. (πλην της Ελλάδος!!!)

Τέλος Ενότητας

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Κρήτης**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα αδειοδότησης

- Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση, Όχι Παράγωγο Έργο 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

- Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:
 - που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
 - που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
 - που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο
- Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Κρήτης, Τάσος Φιλαλήθης 2015. «Κοινωνία και Υγεία. Οργάνωση Υπηρεσιών: Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας & Γενική/Οικογενειακή Ιατρική». Έκδοση: 1.0. Ηράκλειο 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://opencourses.uoc.gr/courses/course/view.php?id=360>

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.